

KAM STA ŠLA IN KJE STA ALPINISTA STANE BELAK-ŠRAUF IN JASNA BRATANIČ?

IZGUBLJENA V ZASNEŽENIH GORAH

MARJAN RAZTRESEN

Več kot 200 gorskih reševalcev in gorskih vodnikov je prve dni letošnjega leta v plazovih pod dvatisočaki Malo in Veliko Mojstrovko ter Nad Šitom glavo nad vršiškim cestnim prelazom iskalo pogrešana alpinista **Staneta Belaka-Šraufa** iz Kamnika in **Jasno Bratanič** iz Celja, ki sta se pred božičnimi prazniki odpravila v neznano, ne da bi komurkoli povedala, kam sta namenjena. Ko ju čez nekaj dni ni bilo domov, je Jasnina sestra sprožila reševalno akcijo, ki pa se je prve januarske dni končala brez uspeha.

Oba alpinista sta odšla od doma lanskega 23. decembra, ne da bi komurkoli povedala, kam se odpravljata. Ko se do 25. decembra, ko naj bi se Jasna vrnila, kot je povedala svoji sestri Maji, nista vrnila, je sestra začela vrteti telefon, ne da bi lahko dala kakršenkoli otipljiv in uporaben podatek, kje naj bi ju iskali. Kot je vsem po vrsti, ki jih je klicala, povedala Maja, naj bi se odpravila bodisi nekam v Julijce, bodisi pod Eiger v Švici, bodisi pod Grossglockner ali Grossvenediger v Avstriji; pred odhodom Jasna sicer ni povedala, kam gre, prej pa je sestri pripovedovala o vseh treh gorniških možnostih, ki naj bi se jih v bližnji prihodnosti lotila.

Kot je dejala Jasnina sestra Maja, je Jasna dotlej vedno povedala, kam je namenjena in kdaj se vrne. Ko je 23. decembra odšla, je povedala le to, da se vrne čez dva dni, se pravi 25. decembra. Vendar je niti do 26. decembra še ni bilo, zato je sestra najprej telefonirala v tajništvo Planinske zveze Slovenije, kjer je hotela dobiti stik z Gorsko reševalno službo, in policiji. Vsem je lahko povedala le to, da je Jasna s seboj vzela turne smuči in smučarsko opremo za takšno smučanje.

ISKANJE BREZ OPORE

Ker je že navada, da ljudje v takih primerih pogosto vprašajo za nasvet izkušenega gorskega reševalca, je Maja 27. decembra telefonirala tudi načelniku postaje GRS v Mojstrani **Janezu Brojanu**, ki pa ji ni mogel dati uporabnega nasveta: v takih vremenskih razmerah, kakršne so bile te dni, ko je bilo ogromno snega, ko je še kar snežilo, ko je pihala močna burja in ko so se prožili snežni plazovi, seveda ni bilo mogoče sprožiti reševalne akcije v nepregledno prostrano Triglavsko pogorje; seveda pa bi gorski reševalci odšli v goro, če bi vsaj približno vedeli, kje naj iščejo. Dejal ji je, da so po obvestilih, ki jih ima, takointako obveščene vse postaje GRS v Sloveniji, naj bodo pozorne.

Dodatno je bila še ta tezava, da takrat ni nihče vedel, s katerim avtom sta odšla na pot, s Šraufovim sivim oplom caravanom ali izposojenim modrim kombijem.

Iz sedeža Planinske zveze Slovenije so vendarle takoj po prejemu informacije o izginotju telefonirali v vse ta čas odprte slovenske planinske kočje v visokogorju in sredogorju, prav tako so bile o pogrešanih obveščene

Jasna Bratanič

Stane Belak-Šrauf

vse slovenske policijske postaje. Ne s te in ne z druge strani pa ni bilo nobene vesti, prav tako v nobeni od slovenskih alpskih dolin ni nihče opazil enega od obeh avtomobilov, s katerima naj bi alpinista odšla od doma.

POLICIJE TREH DRŽAV IŠČEJO POGREŠANA

Ker je obstajala tudi možnost, da bi odšla pod Eiger, kar naj bi Belak nekoč omenil enemu od svojih plezalških kolegov, je neki gospod **Petrovič** 27. decembra po telefonu poklical veleposlanika Republike Slovenije v Švici **Željka Jegliča**, »a mi ni pustil niti svoje telefonske številke, niti naslova, ampak je le dejal, da je sorodnik 27-letne Jasne Bratanič, ki je domnevno z dvema gospodom, od katerih je bil eden Stane Belak, odšla od doma, nemara pod Eiger«, kot nam je povedal veleposlanik Jeglič, ki je po tem obvestilu nemudoma telefoniral švicarski zvezni in kantonalni policiji in še posebej policijski postaji v Grindelwaldu pod Eigerjem. Policija je o pogrešanih Slovencih povprašala gorske reševalce okoli Eigerja, ki pa so vsi po vrsti odgovarjali, da je v tamkajšnjih gorah že več dni izredno slabo

vreme in ne vedo za nikogar, ki bi v takih razmerah šel na goro, da pa ne vedo niti za nobeno gorsko nesrečo v zadnjih dneh tod okrog. Kljub temu so obljubili, da bodo še isto noč, ko ne bo toliko smučarskih avtomobilov, natančno pregledali vse parkirne prostore pod goro.

Zaradi informacije, da naj bi odšla na turno smučanje pod Gorssvenediger, kjer so bile pred lanskim božičem ugodne snežne razmere, je bil o izginotju dveh slovenskih alpinistov obveščen tudi slovenski generalni konzulat v Celovcu. Uslužbenec tega konzulata **Marko Vrevc** je za pomoč takoj prosil koroško deželno žandarmerijo, ki je obvestila predvsem svoje kolege pod Visokimi Turami, okoli Grossglocknerja in Grossvenedigerja, predvsem še okoli Linza, Zell am Seeja in Heiligenbluta. Prva njihova obvestila so bila kar spodbudna: tod okoli se zadnje dni ni zgodila nobena gorska nesreča.

Slovenski veleposlanik v Švici Željko Jeglič je bil med novoletnimi prazniki vsakih nekaj ur na telefonski zvezi s švicarskimi policaji in gorskimi reševalci, telefonirali pa so mu tudi iz Slovenije. Tako mu je oče Jasne Bratanič 2. januarja sporočil, da so pri njej doma našli njen potni list, »kar bi lahko pomenilo isto kot to, da ju v Švici ni, saj bi brez potnega lista ne prišla v to državo«, kot je dejal veleposlanik Jeglič.

NAJDBA OB VRŠIŠKI CESTI

Istega 2. januarja pozno popoldne so na 17. ovinku vršiške visokogorske ceste globoko pod snegom našli Belakov sivi opel caravan. Načelnik postaje GRS Kranjska Gora **Janez Kunstelj**, **Janez Mertelj** iz Podkorena in reševalec — policaj Gorske enote **Florijan Radon** so se s smučmi in s psom odpravili tja gor, skozi zadnje majhno okence vdrli v avto in v vozilu, polnem opreme, našli bel listek, na katerem je bilo s kemičnim svinčnikom in s Šraufovo pisavo napisano, da sta Jasna in Šrauf namenjena Nad Šitom glavo, na Malo Mojstrovko, na Vršič in k Tičarjevi planinski koči. To je bilo napisano na predbožično dopoldne ob 10.30.

Prvi gorski reševalci so se pod obe Mojstrovki, Veliko (2366 m) in Malo (2332 m), odpravili 3. januarja, in najprej ugotovili, kako polno so bile s snegom zalite skale obeh gorskih vrhov. Zaradi megle jim niso mogli pomagati s helikopterjem, iz katerega bi lahko mnogo hitreje pregledali zasnežena pobočja in nemara tam našli kakršnokoli sled za alpinistoma. Tako so se reševalci peš odpravili na velikanski plaz pod Pripraviško grapo pod Malo Mojstrovko — in po večurnem iskanju niso našli prav nobene sledi za Stanetom Belakom, ki je lanskega 13. novembra dopolnil 55 let, in 27-letno Jasno Bratanič. Ugotovili so le, da je pod goro, kjer so stali, ogromen zbit snežni plaz, ki ga samo nekaj reševalcev in en sam lavinski pes, ki je bil z njimi, ne bodo mogli pregledati. Zato so se dogovorili, da bodo v soboto, 6. januarja, pod Mojstrovko organizirali veliko iskalno akcijo.

Že v sredo, 3. januarja, pa so reševalci takole skleпали: ker pod Belakovim avtom ni bilo prav nobenega snega, je bilo torej kopno, sta alpinista najverjetneje zapustila vozilo, ko je tam še deževalo (nad 1700 metri pa je že takrat snežilo). Ni izključeno, da je bila otoplitev tistega dne za oba usodna in se je kmalu zatem utrgal talni plaz, ki ga v tem letnem času običajno ni pričakovati, tiste dni

Iskanje pogrešanih alpinistov na plazu pod Mojstrovko

pa so gremi v doline. Prav tak plaz je dan prej odnesel tri planince pod Kredarico; dva sta po čudežu preživel, tretjega je pod snegom našel lavinski pes **Igorja Potočnika**. Reševalci pa so se tudi zavedali, da lahko prav tako sami postanejo žrtve enega od takih plazov.

220 REŠEVALCEV POD MOJSTROVKO

Dan pozneje, 4. januarja, je bilo na plazovih pod Mojstrovko še več gorskih reševalcev; ta dan jih je prišlo več kot 40 iz postaj GRS Kranjska Gora, Mojstrana, Rateče in Ljubljana. Ta dan so bile vremenske razmere takšne, da je z Brnika lahko poletel helikopter letalske policijske enote Ministrstva za notranje zadeve. Tako si je iz zraka lahko natančno ogledal celotno območje, na katerem so iskali pogrešana alpinista, tudi vodja reševanja **Janez Kunstelj** skupaj z **Janikom Ažmanom** iz postaje GRS Mojstrana, pa tudi izkušeni vodja pilotov **Jože Brodar** in njegov kolega **Marko Zavrl**. Vendar v divji plazoviti gori niso videli nič takega, kar so iskali.

Ta dan je 15 reševalcev s turnimi smučmi in z lavinskimi sondami zgodaj zjutraj odšlo na plaz pod vzhodno steno Male Mojstrovke, kjer so prodrli do višine vrha Nad Šitom glave (2087 m). S helikopterjem so pozno dopoldne v bližino tega plazu pripeljali štiri gorske reševalcevodnike lavinskih psov z njihovimi živalmi, štirje labradorci iz Ljubljane pa so s svojimi gospodarji ta čas preiskovali spodnji plaz pod Pripraviško grapo nad Vršičem. Vendar je bila pod snežno površino ledena plast, ki je marsikje niso mogli prebosti s sondami.

Nekateri so takrat ugibali, da sta bila Jasna in Šrauf nemara namenjena v eno od tamkajšnjih grap, saj v avtu, ki so ga našli ob cesti, ni bilo plezalnih pasov, vrvi, cepinov in derez. Drugi so ta dan pripovedovali, da so te dni kar tri slovenske radiestezistke pogrešana iskale z nihalom in vsaka zase ugotovile, da sta zanesljivo v Avstriji in ne tam, kjer ju iščejo. Reševalci pa so morali ta dan na gori nehati prej, kot bi zeleti: najprej je megla s hriba pregnala helikopter, potem pa še može in živali.

V soboto, 6. januarja, na praznik Treh kraljev, je bilo na plazovih pod Mojstrovkama kar 220 gorskih reševalcev iz vse Slovenije, ki so pod vršiške gore prišli kljub slabemu vremenu. Nad Vršičem so se podili strupeno

S sondami so reševalci poskušali prebiti vrhnje plasti in najti kakšno sled za pogrešanima

Foto: Mirko Kunšič

mrzli vetrovi, snežilo je in bilo je zelo megleno. Prvi reševalci so s turnimi smučmi že ob prvem svitu odšli na pobočja pod tremi gorskimi vrhovi, kjer so bili zbiti snežni plazovi. Vendar so že pred pol deseto dopoldne na Vršič sporočili, da se zaradi nemogočih vremenskih razmer vračajo z zgornjega plazu. Še slabše so bile razmere na srednjem plazu, tako da se je večina reševalcev, nekateri tudi z lavinskimi psi, ki jih je bilo ta

dan tam kar 21 in poleg tega še šest reševalnih psov, zbrala na spodnjem plazu. Na helikopter ta dan zaradi slabega vremena ni bilo mogoče niti pomisliti.

OPOZORILO METEOROLOGOV

Kot je ta dan za dnevni časopis poročal reporter **Mirko Kunšič**, je bil na plazu tudi **Tone Sazonov-Tonač**, načelnik GRS Ljubljana, ki je skupaj s Stanetom Bela-

namesto komentarja

PREPOVEDI? SMEŠNO!

V Sloveniji še ni tako daleč, marsikje v Evropi pa že: varstveniki okolja zapirajo posamezna gorska in gorata območja in tam ne dovoljujejo gornjskih dejavnosti, ki so že začele škodovati naravi in življenju v njej.

Menda so na stari celini prvi začeli preganjati gorske obiskovalce samo na gorske poti v nekaterih deželah nekdanjega vzhodnega socialističnega bloka, ki jim iz kdovekaterega vzroka niso dovoljevali hoje po gorskih brezpotjih. Potem so predvsem v Nemčiji in Avstriji najodločneje pregnali športne plezalce iz nekaterih njihovih priljubljenih plezališč, kar je imelo za posledico ostre tudi javne proteste na krajevnih ulicah in trgih. Naposled so potem na nekaterih območjih prepovedali vse dejavnosti, ki ne sodijo v »klasično« gorništvostvo.

Pri nas imamo narodni park, v katerem veljajo za obiskovalce posebni predpisi, ter krajinske parke in naravne spomenike, ki smo jih s predpisi prav tako zavarovali pred uničevanjem. Najpogosteje so v teh

predelih uvedli zapore lokalnih cest, na posebne naravne fenomene pokrajine pa opozarjajo s knjigami, brošurami in opozorilnimi tablami.

V Sloveniji nihče ne prepoveduje obiskovanja gorskega sveta. Vendar celo že domačini iz okolice preobljudenih plezališč odločno nasprotujejo množicam plezalcev, ki okupirajo majhen skalnat predel, da ne govorimo o ornitologih in drugih biologih ter varstvenikih okolja. Planinska zveza Slovenije se uradno in tudi sicer zavzema za kakovostno planinstvo, pa čeprav bi bilo množično: vsak lep konec tedna so v gorskem svetu lahko (in so) množice ljubiteljev tega sveta, tudi množičnih planinskih pohodov ne bo nihče ukinjal, vendar naj bi planinci ne hodili samo po najbolj znanih gorskih poteh in na najbolj znane gore, ampak povsod po domovini, kjer je dovolj atraktivnih višinskih točk. Planinska založba Slovenije je doslej izdala že ogromno kart in vodnikov, ki ponujajo nešteto možnosti za planinsko udejstvovanje, le seči je treba po njih.

Zdaj, pozimi, je kar pravi čas, da se pripravimo na sezono lepših in toplejših dni: namesto da gremo kakšno sneženo in mrzlo soboto ali nedeljo v naravo, si naredimo natančne načrte za prijaznejše dni. Ko bomo doma listali po vodnikih in zemljevidih, bomo sami presenečeni, koliko zanimivih planinskih točk bi bilo še vredno obiskati.

Marjan Raztarsen

kom in **Alešem Kunaverjem** pred 28 leti ob pravem vremenu vstopal v Severno steno Triglava; trojica se je takrat odločila, da bo prvič v zimskih razmerah preplezala Čopov steber. Ko se je vreme v steni še bolj pokvarilo in ko je začelo močno snežiti, se je začel njihov boj za obstanek. Sedem dni je trojica plezala v hudi zimi, osmi dan so fantje prišli na vrh in se skozi snežne zamete prebijali proti Velemu polju. Ko jih toliko časa ni bilo iz stene, je bila sprožena reševalna akcija: več kot 70 reševalcev, ki jih je vodil **France Zupan**, jim je šlo naproti. — Aleš Kunaver je izgubil življenje 2. novembra 1984 v helikopterski nesreči — kaže, da je zdaj od trojice prvih zmagovalcev Čopa ostal le še Tonač. Načelnik Podkomisije za plazove pri PZS **dr. Tomaž Vrhovc** je ta dan Mirku Kunšiču povedal, da so slo-

venski meteorologi že 21. decembra lani izdali opozorilo pred snežnimi plazovi in napovedali, da se bo vreme za konec tedna še poslabšalo. Visoko v gorah so napovedali do 40 centimetrov novega snega. Dejal je, da je bila tako za Brataničevo in Belaka kot za tri planince na Kredarici usodna huda odjuga, ko je dež pretopil stari sneg in so se prožili plazovi, več kot meter novega snega pa je zasulo morebitne sledi, če sta jih pogrešana alpinista pustila na gorah nad Vršičem.

Zaradi visokega snega in debelih plazov, ki so se skoraj tik pod površino pokrili z neprebojno ledeno plastjo, so morali reševalci iskanje pogrešanih pod Mojstrovko do nadaljnjega opustiti. Izključno od vremenskih razmer je odvisno, kdaj ga bodo nadaljevali.

PRIZNANJA NAJDRZNEJŠIM ZMAGOVALCEM DOMAČIH IN TUJIH STEN

NAJBOLJŠI ALPINISTIČNI DOSEŽKI LETA

Planinska zveza Slovenije je letošnjega 10. januarja v dvorani ČGP Delo v Ljubljani ob Dunajski cesti razglasila najuspešnejše slovenske alpiniste in alpinistične smučarje ter jim za njihove dosežke podelila priznanja.

Najboljše alpiniste in najboljše alpinistične dosežke v sezoni 1994/95 je izbrala podkomisija za vrhunski alpinizem na svoji redni 21. seji dne 19. 12. 1995, najboljši alpinistični smučar in najboljši alpinistični smuk pa je bil izbran na osnovi ankete, poslana vsem v minuli sezoni aktivnim alpinističnim smučarjem.

Zaradi enakovrednosti si mesto **najboljšega alpinističnega vzpona v tujni delita**

— prvenstveni vzpon naveze **Marko Prezelj** (AO Kamnik) — **Andrej Štremfelj** (AO Kranj) Rojen pod radovedno zvezdo v vzhodni steni Severnega stolpa skupine Paine, Patagonija, ki sta ga opravila med 21. 1. in 6. 2. 1995 in ga ocenila z oceno 6+, A4/6, A2, 800 m, ter tako dokončala smer, v kateri so leta 1987/88 že poskusili **Edo Kozorog**, **Matjaž Ravhekar** in **Ivan Rejc**, ki so se morali zaradi slabega vremena, žal, obrniti 250 metrov pod vrhom;

— ponovitev smeri Sea of dreams, ki jo je v alpskem slogu opravila naveza **Janez Jeglič** (AO Domžale) — **Miha Praprotnik** (AO Matica) v steni El Capitana, Yosemite, med 18. in 25. 10. 1995 in ima oceno A5.

Najboljši alpinistični vzpon doma je prva prosta ponovitev smeri Obraz sfinge v severni steni Triglava, ki jo je opravila naveza **Miha Kajzelj** (AK Vertikala) — **Grega Kresal** (AO Matica) 8. 10. 1995 in je z oceno 9+/10- trenutno najtežja prosto preplezljiva smer v naših stenah.

Najboljša alpinistka je Marija Štremfelj (AO Kranj), ki se je s soprogom **Andrejem Štremfeljem** povzpela na Čo Oju (8201 m) in je s tremi osvojenimi osemtisočaki najuspešnejša slovenska himalajka, v plezališčih pa je preplezala smer z oceno 8+/9-, kar je v kombinaciji z vzponom na 8000 metrov lep uspeh.

Najboljši alpinist je **Janez Jeglič** (AO Domžale), ki je v navezi z **Mihom Praprotnikom** ponovil smer Sea of dreams, eno najtežjih smeri v steni El Capitana v Yosemiteh z oceno A5, v plezališču Mišja peč pri Ospu pa je ponovil smer Mrtvaški ples z oceno 10, kar je za vrhunskega alpinista izjemen vzpon v plezališčih.

Najperspektivnejši alpinist je **Blaž Stres** (Soški AO), ki je 14. 8. v navezi s **Tomažem Jakofčičem** in **Petrom Mežnarjem** v severni steni Pika Troglav (5200 m) — gorstvo Tien Šan preplezal Slovensko smer z oceno ED, 6, 80 st./5+, 65 st., 1000 m, v domačih stenah pa je v zahtevnih stenah Trente in Moznice z različnimi soplezalci preplezal tri zahtevne prvenstvene smeri šeste in sedme težavnostne stopnje.

Najboljši alpinistični smuk sta 5. in 6. 6. po Japonskem ozebniku v severni steni 8068 metrov visokega Gašerbruma I. opravila **Marko Čar** (AO Žiri) na snežni deski in **Iztok Tomazin** (AO Tržič) z alpskimi smučmi. To je prvi alpinistični spust s kateregakoli osemtisočaka, ki ni potekal po smeri normalnega pristopa.

Najboljši alpinistični smučar je **Marko Čar** (AO Žiri), ki po mnogih zelo zahtevnih smukih s snežno desko v Alpah s spustom po Japonskem ozebniku z Gašerbruma ni samo opravil verjetno šele drugega spusta z osemtisočaka s snežno desko, temveč je zaradi tehničnih težav spusta postavil tudi novo prelomnico, ki je ne bo lahko ponoviti, kaj šele preseči.

Ob razglasitvi rezultatov in podelitvi priznanj najboljšim je predsednik Planinske zveze Slovenije **Andrej Brvar** takole ocenil lanskoletno alpinistično sezono:

»Alpinistični dosežki minule sezone so, žal, zaostajali za dosežki prejšnjih let, vendar pa so nas razveselili alpinistični smučarji, ki so s svojimi rezultati verjetno presegli pričakovanja tudi največjih optimistov.

Alpinistična sezona je bila bolj ali manj posvečena poravnavi starih dolgov. Tako je bila dokončana smer iz leta '88 v stolpih Paine v Patagoniji, z vzponom in